

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1983-1984**

28 JUIN 1984

**Projet de loi de redressement
(Article 82)****RAPPORT****FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'ENSEIGNEMENT ET DE LA SCIENCE
PAR Mme HANQUET**

Sans exposé introductif, votre Commission a entamé la discussion de l'article 82.

Un membre dépose avec un collègue deux amendements :

« A. A cet article, à la quatrième ligne, après le mot « public », insérer les mots « associés aux Ministres communautaires et régionaux compétents dans les matières de recherche appliquée. »

« B. A cet article, ajouter in fine le texte suivant :

« Le Ministre qui a la Politique scientifique dans ses attributions fera rapport annuellement devant le Parlement sur l'état d'avancement du Plan pluriannuel. »

Ont participé aux travaux de la Commission :

Membres effectifs : MM. Vandersmissen, président; Bock, Coen, De Bondt, Degroeve, De Kerpel, Mme De Pauw-Deveene, MM. Deworme, Draulans, Hismans, Lutgen, Mme N. Maes, MM. Mouton, Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pécriaux, Seeuws, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Van Der Niepen, Van houtte, Windels et Mme Hanquet, rapporteur.

Membres suppléants : MM. André, Geldolf et Weckx.

R. A 13038**Voir :****Document du Sénat :**

718 (1983-1984) : N° 1 : Projet transmis par la Chambre des Représentants.

BELGISCHE SENAAAT**ZITTING 1983-1984**

28 JUNI 1984

**Ontwerp van herstellwet
(Artikel 82)****VERSLAG****NAMENS DE COMMISSIE VOOR HET
ONDERWIJS EN DE WETENSCHAP
UITGEBRACHT
DOOR Mevr. HANQUET**

Uw Commissie is zonder inleidende uiteenzetting begonnen aan de bespreking van artikel 82.

Een lid kondigt aan dat hij samen met een collega twee amendementen zal indienen :

« A. Op de vierde regel van dit artikel, na het woord « activiteiten » in te voegen de woorden « toegevoegd aan de Ministers van de gemeenschap en het gewest, bevoegd voor het toegepast wetenschappelijk onderzoek. »

« B. Aan het slot van dit artikel de volgende volzin toe te voegen :

« De Minister tot wiens bevoegdheid het wetenschapsbeleid behoort, brengt jaarlijks aan het Parlement verslag uit over de stand van het meerjarenplan. »

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : de heren Vandersmissen, voorzitter; Bock, Coen, De Bondt, Degroeve, De Kerpel, Mevr. De Pauw-Deveene, de heren Deworme, Draulans, Hismans, Lutgen, Mevr. N. Maes, de heren Mouton, Noerens, Mevr. Panneels-Van Baelen, de heren Pécriaux, Seeuws, Mevr. Tyberghien-Vandenbussche, de heren Van Der Niepen, Van houtte, Windels en Mevr. Hanquet, verslaggever.

Plaatsvervangers : de heren André, Geldolf en Weckx.

R. A 13038**Zie :****Gedr. St. van de Senaat :**

718 (1983-1984) : N° 1 : Ontwerp van wet overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Il se réjouit de l'effort programmé pour atteindre 2,8 p.c. des dépenses de l'Etat en 1989. Ainsi la Belgique sort d'une certaine ornière. Il ne s'accroche pas à la préoccupation d'orthodoxie budgétaire d'un plan pluriannuel. Il reconnaît la nécessité d'une planification tout en respectant le système du contrôle parlementaire.

Ce membre estime que le ministre de la Politique scientifique ne peut empiéter sur les compétences régionales et communautaires, afin d'éviter les doubles emplois. Il demande que soient mieux définies les « recherches et activités scientifiques de service public » et dès lors la compétence d'autres ministres que celui de la Politique scientifique et que soient mieux coordonnées les initiatives nationales, communautaires et régionales. Il souhaite connaître les critères servant à déterminer le caractère prioritaire du programme. Y a-t-il des activités actuellement en cours qui seront privilégiées par rapport à d'autres ? Y aura-t-il des retombées nationales au plan pluriannuel dans son aspect international ?

L'article 82, § 3, prévoit que « le plan sera affecté par le Conseil des Ministres et sera soumis à l'affectation du Parlement avant le 31 décembre 1984 ». La Chambre a modifié le texte initial qui ne prévoyait qu'une communication au Parlement. Mais cela signifie-t-il que pendant cinq ans, le Parlement n'aura plus à en discuter ? Quelle procédure est envisagée pour tenir au courant le Parlement ? Son amendement envisage l'obligation de déposer un rapport annuel devant le Parlement.

Dans le même ordre d'idées, ce membre préconise la mise à l'ordre du jour de la proposition de loi « instituant une commission parlementaire mixte permanente, chargée de l'examen des options politiques, des modalités d'exécution et de l'affectation des crédits prévus pour la recherche scientifique ».

Au plan pluriannuel doit être jumelé le statut du chercheur scientifique. Quels seraient les montants du plan consacrés à l'affectation de ce statut ? L'intervenant réclame plus de précisions qu'à la Chambre quant aux moyens spécifiques qui seront donnés aux universités pour faire face à la charge de recherche scientifique.

Un autre membre se dit attentif à la répartition des budgets entre le national, les communautés et les régions, car la recherche doit permettre la relance économique générale. Les 2,8 p.c. d'augmentation prévus par le plan de redressement correspondent-ils à un critère admis par les instances internationales ? Tiennent-ils compte des recommandations du Conseil de l'Europe ? Comment se répartiront-ils : selon la clé linguistique ? Stabilité évolutive ? Et dans quel sens ?

Pour un autre commissaire, les Gouvernements ne sont pas liés par les articles de ce plan de redressement. L'article en discussion ne peut déroger à la règle générale : le Parle-

Hij verheugt zich over de geprogrammeerde maatregelen, waardoor de kredieten van 1989 af 2,8 pct. zullen bedragen van de rijksuitgaven. Zo moet België uit het slop geraken. Hij klampt zich niet vast aan het streven naar orthodoxie in begrotingszaken voor een meerjarenplan. Hij erkent de noodzaak van een plan met eerbiediging van het systeem van de parlementaire controle.

Dit lid meent dat de Minister van Wetenschapsbeleid geen inbreuk mag maken op de bevoegdheden van de gewesten en gemeenschappen ten einde overlappingsen te voorkomen. Hij vraagt dan ook dat de « wetenschappelijke openbare dienstverlenende onderzoeken en activiteiten » en derhalve ook de bevoegdheden van andere ministers dan de Minister van Wetenschapsbeleid beter omschreven zouden worden en dat de nationale, de gemeenschaps- en de gewestinitiatieven beter gecoördineerd zouden worden. Hij vraagt op basis van welke criteria de prioriteit van een programma bepaald zal worden. Zijn er thans al activiteiten aan de gang die voorrang zullen krijgen boven andere ? Zullen de internationale aspecten van het meerjarenplan een nationale weerslag hebben ?

Artikel 82, § 3, bepaalt dat dit plan door de Ministerraad zal worden goedgekeurd en vóór 31 december 1984 aan het Parlement ter goedkeuring zal worden voorgelegd. De Kamer heeft de oorspronkelijke tekst gewijzigd, die enkel voorzag in een mededeling aan het Parlement. Maar betekent dit dat het Parlement vijf jaar lang deze zaak niet meer zal kunnen bespreken ? Welke procedure wordt overwogen om het Parlement op de hoogte te houden ? Met zijn amendement wil hij de verplichting invoeren om jaarlijks bij het Parlement verslag uit te brengen.

In hetzelfde verband stelt dit lid voor om het wetsvoorstel « tot instelling van een vaste gemengde parlementaire commissie, belast met het onderzoek naar de beleidsopties, de uitvoeringsmodaliteiten en de aanwending van de toegekende middelen inzake het wetenschappelijk onderzoek » ook op de agenda te plaatsen.

Het statuut van wetenschappelijk onderzoeker moet worden gekoppeld aan het meerjarenplan. Welke bedragen van dit plan zullen besteed worden voor de toepassing van dit statuut ? Spreker vraagt dat — meer dan in de Kamer is gebeurd — in detail wordt ingegaan op de specifieke middelen die ter beschikking van de universiteiten zullen worden gesteld om het wetenschappelijk onderzoek te bekostigen.

Een ander lid verklaart aandacht te hebben voor de verdeling van de begrotingen over de nationale materies, de gemeenschappen en de gewesten, omdat het wetenschappelijk onderzoek het algemeen economisch herstel mogelijk moet maken. Voldoet de verhoging met 2,8 pct. waarin het herstelplan voorziet, aan een criterium aangenomen door de internationale instanties ? Is er rekening gehouden met de aanbevelingen van de Raad van Europa ? Hoe zal die verhoging worden verdeeld ? Volgens taalgebied ? Volgens een vaste of een veranderende verdeelsleutel ? En in welke zin ?

Volgens een ander commissielid zijn de Regeringen niet gebonden door de artikelen van dit herstelplan. Het artikel dat in behandeling is, kan niet afwijken van de algemene

ment a toujours le droit de le mettre en cause lors de la discussion des prochains budgets. C'est un aspect positif de notre démocratie, tout en laissant la possibilité de tracer des lignes pour l'avenir. Ce membre demande la répartition des 29,4 milliards de francs à la fois selon les activités et selon le niveau de compétence nationale, communautaire et régionale. Selon lui, une part accrue de l'accroissement de 10,4 milliards prévu jusqu'en 1989 doit aller aux régions. L'effort national conduirait au gaspillage : au contraire, la coopération régionale volontaire conduirait à une plus grande efficacité. La politique scientifique est le seul moyen de maintenir le niveau de développement atteint.

Le Ministre de la Politique scientifique pourrait faire des suggestions pour une répartition plus avantageuse pour les communautés et les régions. Mais comment être rentable en fonction des objectifs ? Ce commissaire se livre à une démonstration : en faisant appel aux plus qualifiés. Ceux-ci se rencontrent parmi les plus jeunes diplômés du troisième cycle, ayant parfait leur formation à l'étranger, capable de véritables innovations. Or, il se réjouit de ce qu'aujourd'hui, les Flamands fournissent le pourcentage le plus important de ces jeunes diplômés. A l'avenir, les néerlandophones représenteront 61 p.c. de ces jeunes.

Dès lors, il plaide pour que l'accroissement des dépenses profite de préférence aux Flamands. Un autre commissaire reconnaît les avantages du plan pluriannuel qui doit être approuvé par le Parlement. L'accord doit être sanctionné par un vote. A ce propos, il insiste sur la mise à l'ordre du jour de la Commission de la proposition de loi citée plus haut.

Il est nécessaire de contrôler le plan, de discuter des résultats, d'apporter des modifications, de réorienter si nécessaire. Qui établira le plan ? Le Conseil national de la Politique scientifique joue un rôle important pour donner une certaine orientation aux projets. Afin d'éviter les conflits, il paraît indispensable de définir préalablement ce qui relève de l'enseignement où le financement est basé sur le nombre d'étudiants et ce qui relève de la politique scientifique avec une autre base de financement.

Ce commissaire est préoccupé par le contenu de la seconde loi de redressement relatif à l'autonomie des universités. Quelles sont les prévisions quant au statut du personnel, aux critères de nomination définitive, à la collaboration entre le personnel académique et les chercheurs, les nominations par le F.N.R.S., à la répartition des crédits ?

Un autre commissaire s'interroge au sujet des propos émis par un intervenant : reflètent-ils ou non l'opinion majoritaire flamande ? Selon lui, si l'article 82 n'est pas appliqué, le Gouvernement et le Parlement à majorité flamande dévieront l'application de cet article dans un sens qui leur est favo-

regel dat het Parlement altijd het recht heeft om dit artikel opnieuw ter discussie te stellen tijdens de behandeling van volgende begrotingen. Dat is een positief aspect van onze democratie, terwijl de mogelijkheid blijft bestaan om de grote lijnen voor de toekomst aan te geven. Het lid vraagt hoe de 29,4 miljard frank zullen worden verdeeld, zowel wat betreft de activiteiten als wat betreft de nationale, de gemeenschaps- en de gewestbevoegdheden. Naar zijn oordeel moet een groter aandeel van de stijging met 10,4 miljard tegen 1989, naar de gewesten gaan. Maatregelen op nationaal vlak zouden tot verspilling leiden, terwijl vrijwillige samenwerking op het vlak van de gewesten doeltreffender zou zijn. Het wetenschapsbeleid is het enige middel waardoor het bereikte ontwikkelingsniveau gehandhaafd kan blijven.

De Minister van Wetenschapsbeleid zou voorstellen kunnen doen om een verdeling van de kredieten tot stand te brengen die voordeliger is voor de gemeenschappen en de gewesten. Maar hoe rendeert men het best met het oog op de te bereiken doeleinden ? Het lid betoogt : door een beroep te doen op de best gekwalificeerde personen. Die zijn te vinden onder de jongste gediplomeerden van de derde cyclus die hun opleiding in het buitenland hebben voltooid en die tot echte innovatie in staat zijn. Hij verheugt er zich over dat de Vlamingen vandaag de dag het hoogste percentage jonge gediplomeerden tellen. De Nederlandstaligen zullen in de toekomst 61 pct. van die jongeren uitmaken.

Hij is er dus voorstander van dat de vermeerdering van de uitgaven vooral ten goede zou komen aan de Vlamingen. Een ander lid erkent de voordelen van het meerjarenplan dat door het Parlement moet worden goedgekeurd. Het akkoord moet worden bekrachtigd door een stemming. In dit verband vraagt hij met aandrang dat het voornoemde voorstel op de agenda van de Commissie zou worden geplaatst.

Het is nodig het plan te controleren, de resultaten ervan te bespreken, wijzigingen aan te brengen, en zo nodig het te heroriënteren. Wie zal het plan opmaken ? De Nationale Raad voor het wetenschapsbeleid speelt een belangrijke rol om bepaalde oriënteringen aan de projecten te geven. Om conflicten te voorkomen, lijkt het absoluut noodzakelijk vooraf aan te geven wat ressorteert onder het onderwijs, waar de financiering steunt op het aantal studenten, en wat ressorteert onder het wetenschapsbeleid, dat een andere financiële grondslag heeft.

Dit lid geeft uiting aan zijn bezorgdheid over de inhoud van de tweede herstellwet met betrekking tot de autonomie van de universiteiten. Wat zijn de vooruitzichten in verband met het statuut van het personeel, de criteria inzake vaste benoemingen, de samenwerking tussen het academisch personeel en de onderzoekers, de benoemingen door het Nationaal Fonds voor wetenschappelijk onderzoek, de verdeling van de kredieten ?

Een ander lid heeft vragen over wat een spreker naar voren heeft gebracht : geven zijn woorden de opinie van de meerderheid van de Vlamingen weer ? Indien artikel 82 niet wordt toegepast, dan zouden de Regering en het Parlement met Vlaamse meerderheid volgens hem de toepassing van dat

nable. Désigner les jeunes Flamands comme les plus aptes à faire face aux changements technologiques et les plus capables d'innover, constitue une supputation qui n'est pas de mise. Il plaide en faveur d'une répartition communautaire et régionale en soulignant que Bruxelles devrait occuper une place importante dans la répartition des montants à consacrer à la recherche.

Un autre membre s'attache tout particulièrement aux rapports Université - Industrie. Au Japon, les industries sont sollicitées par le Gouvernement afin de connaître les recherches en cours. En Belgique, on parle avec trop de dédain des efforts consentis par les industries et nous n'utilisons pas les stimulants adéquats pour le développement de leurs recherches.

Enfin, un autre commissaire se réjouit de ce que l'augmentation de l'effort budgétaire rapprochera un peu la Belgique de ses partenaires européens. Il se montre par ailleurs préoccupé suite aux propos émis par un intervenant et consistant à réserver la part de l'accroissement aux jeunes chercheurs flamands. L'innovation n'est pas liée à la langue parlée. D'ailleurs bien des facteurs internes et externes interviennent pour amener à une découverte.

Le Ministre de la Politique scientifique répond aux diverses interventions. En ce qui concerne tout d'abord la portée normative de l'article 82 du projet de loi de redressement, il fait remarquer que, suite à l'amendement approuvé en Commission de la Chambre, le plan d'expansion sera soumis au Parlement et donc à un vote. En outre, l'approbation de ce plan pluriannuel par le Parlement n'empêche pas celui-ci de vérifier son exécution et, le cas échéant, de le modifier à l'occasion de l'examen des budgets annuels.

Le plan d'expansion étant actuellement en préparation, le Ministre ne saurait en donner à ce moment le contenu précis. Toutefois, il en communique les grandes orientations et signale son souhait d'y associer communautés et régions.

En ce qui concerne ce dernier point, après avoir rappelé les dispositions légales sur les compétences en matière de recherche scientifique, le Ministre souligne l'intérêt d'une meilleure concertation avec les Exécutifs communautaires et régionaux : le plan d'expansion devrait fournir l'occasion d'associer ces pouvoirs aux objectifs visés.

Les grandes lignes du plan d'expansion viennent d'être soumises aux membres de la Communauté scientifique, qui ont reçu un questionnaire reprenant cinq actions auxquelles diverses instances, en particulier le Conseil National de la Politique scientifique, ont suggéré de consacrer tout ou partie des moyens supplémentaires qui seraient dégagés dans le cadre de ce plan d'expansion. Ces cinq orientations qui ne sont ni exhaustives, ni définitives, sont les suivantes :

artikel ombuigen in een zin die voor hen gunstig is. Stellen dat de jonge Vlamingen het meest geschikt zijn om de technologische wijzigingen het hoofd te bieden en om te innoveren, is een vermoeden dat niet gewettigd is. Hij pleit voor een verdeling tussen de gemeenschappen en de gewesten en onderstreept dat Brussel een aanzienlijk aandeel zou moeten verkrijgen bij de verdeling van de bedragen die aan het wetenschappelijk onderzoek moeten worden besteed.

Een ander lid had het in het bijzonder over de betrekkingen tussen de universiteiten en de industrie. In Japan neemt de regering contact op met de industrieën om te vernemen welk wetenschappelijk onderzoek aan de gang is. In België spreekt men met al te veel misprijzen over de inspanningen die de nijverheid zich getroost en wij gebruiken niet de passende stimulansen om het wetenschappelijk onderzoek te ontwikkelen.

Ten slotte verheugt een ander lid zich erover dat de vermeerdering van de begrotingsinspanning België een beetje dichterbij zijn Europese partners zal brengen. Hij is trouwens verontrust over een betoog van een spreker die voorstelde het gedeelte van de vermeerdering voor te behouden aan de jonge Vlaamse onderzoekers. De innovatie is niet gekoppeld aan de taal die men spreekt. Bij een ontdekking spelen trouwens vele interne en externe factoren mee.

De Minister van Wetenschapsbeleid beantwoordt de verschillende sprekers. Wat allereerst het normatieve strekking betreft van artikel 82 van het ontwerp van herstellwet, merkt hij op dat het expansieplan, als gevolg van het amendement dat in de Kamercommissie is goedgekeurd, aan het Parlement zal worden voorgelegd en dat er dus over gestemd zal worden. De goedkeuring van dat meerjarenplan door het Parlement verhindert het laatstgenoemde trouwens niet om de uitvoering ervan na te gaan en om het in voorkomend geval te wijzigen naar aanleiding van het onderzoek van de jaarlijkse begrotingen.

Aangezien het expansieplan thans wordt voorbereid, kan de Minister er op dit ogenblik de juiste inhoud niet van aangeven. Hij deelt evenwel de krachtlijnen ervan mede en verklaart dat hij de gewesten en de gemeenschappen bij dat plan wil betrekken.

Wat dit laatste punt betreft, vestigt de Minister de aandacht op de wetsbepalingen betreffende de bevoegdheid inzake wetenschappelijk onderzoek en hij wijst op het belang van beter overleg met de Executieven van de gemeenschappen en de gewesten. Het expansieplan zou de gelegenheid moeten bieden om die organen te betrekken bij hetgeen wordt nagestreefd.

De krachtlijnen van het expansieplan zijn onlangs voorgelegd aan de leden van de wetenschappelijke gemeenschap, die een vragenlijst hebben ontvangen over vijf acties. Verscheidene instanties, in het bijzonder de Nationale Raad voor het wetenschapsbeleid, hebben in overweging gegeven de bijkomende middelen die beschikbaar zouden zijn in het kader van dat expansieplan, geheel of ten dele te gebruiken voor die acties. Die vijf acties, die niet volledig en evenmin definitief zijn, zijn de volgende :

— Renforcer la recherche de base par un financement spécifique et complémentaire à l'allocation de fonctionnement des universités, suivant un mécanisme qui garantisse que ces crédits soient bien affectés à la recherche;

— Doter le pays d'un système moderne et informatisé de collecte, de traitement et de diffusion de la documentation scientifique et technique;

— Apporter un financement complémentaire en vue de favoriser l'insertion du potentiel scientifique belge dans les actions européennes et internationales;

— Développer des fonctions modernes de service public scientifique et technique de façon à répondre aux besoins propres des pouvoirs publics et des utilisateurs (par exemple, service de télédétection, centre de fermentation...);

— Financer un programme national de recherches sur les conséquences sociales du progrès technologique en réservant un quota aux aspects sociétaux de la politique scientifique.

Abordant l'aspect budgétaire du plan d'expansion, le Ministre renvoie aux tableaux des pages 361 et 362 du rapport de la Commission de la Chambre. En rappelant que les 29,4 milliards de francs dont question dans ces tableaux sont des crédits exclusivement nationaux, il procure un tableau (voir annexe) ventilant par masses budgétaires les crédits 1984 visés à l'article 82. Il ne lui est pas possible de préjuger de la ventilation future des crédits supplémentaires faisant l'objet du plan d'expansion.

En ce qui concerne le « statut du chercheur », le Ministre admet qu'il s'agit là d'une question à la fois importante et complexe. Les difficultés proviennent surtout du manque de consensus de la part des intéressés eux-mêmes.

Le Ministre est d'avis qu'on devrait s'orienter vers un statut permettant au chercheur d'occuper successivement des emplois différents et complémentaires. L'avis du Conseil national de la Politique scientifique a par ailleurs été sollicité.

Un membre ne peut marquer son accord pour une augmentation du budget national si, dans une même démarche, les budgets communautaires et régionaux ne sont pas accrus. Il y voit une tendance unitaire. Dans ces conditions, il annonce que lui-même et son groupe ne pourraient marquer leur accord sur l'article 82 en discussion.

Le Ministre rappelle que la recherche fondamentale est de la compétence nationale, qu'une modification de la loi serait nécessaire pour modifier cette compétence et que d'ailleurs les scientifiques eux-mêmes demandent qu'on ne procède pas à un éparpillement des ressources budgétaires.

Un membre estime que le Ministre a raison sur le plan légal mais qu'il serait dangereux d'ignorer la tendance à communautariser l'enseignement. Dès lors le plan présent pourrait se trouver à un moment déterminé, en distorsion par rapport à la modification éventuelle de la loi et de la Constitution.

— Het fundamenteel onderzoek bevorderen door een specifieke financiering die de werkingstoelagen van de universiteiten aanvult, volgens een mechanisme dat kan garanderen dat die kredieten aan het onderzoek worden besteed;

— Het land uitrusten met een modern informaticasysteem voor het verzamelen, verwerken en verspreiden van wetenschappelijke en technische documentatie;

— Voor een aanvullende financiering zorgen om de deelname van het Belgisch wetenschappelijk potentieel aan Europese en internationale programma's in de hand te werken;

— De moderne taken van openbare en technische dienstverlening uitbreiden om tegemoet te komen aan de eigen behoeften van de overheid en de gebruikers (bijvoorbeeld : dienst voor teledetectie, centra voor fermentatie...);

— Een nationaal programma financieren voor het onderzoek naar de maatschappelijke gevolgen van de technologische vooruitgang, waarvan een deel wordt voorbehouden aan de maatschappelijke aspecten van het wetenschapsbeleid.

De Minister komt dan tot het budgettaire aspect van het expansieplan en verwijst naar de tabellen op bladzijden 361 en 362 van het verslag van de Kamercommissie. Hij wijst erop dat het bedrag van 29,4 miljard frank dat in de tabellen staat, uitsluitend nationale kredieten betreft en hij verstrekt een tabel (cf. bijlage), waarin de kredieten voor 1984, bedoeld in artikel 82, worden uitgesplitst per begrotingsmassa. Over de toekomstige uitsplitsing van de bijkredieten, waarvan sprake is in het expansieplan, kan hij zich op dit ogenblik niet uitlaten.

De Minister erkent dat het « statuut van wetenschappelijk onderzoeker » een belangrijke en ingewikkelde kwestie is. De moeilijkheden zijn voornamelijk toe te schrijven aan het gebrek aan eensgezindheid tussen de betrokkenen onderling.

De Minister is van oordeel dat er gestreefd moet worden naar een statuut dat de onderzoeker de mogelijkheid biedt om achtereenvolgens verschillende en elkaar aanvullende betrekkingen te hebben. Ook werd het advies gevraagd van de Nationale Raad voor wetenschapsbeleid.

Een lid kan niet akkoord gaan met een verhoging van de nationale begroting, indien niet tegelijk de gemeenschaps- en gewestbegrotingen vermeerderd worden. Hij ziet daarin een unitaire strekking. Hij kondigt aan dat hijzelf en zijn fractie onder die voorwaarden artikel 82 niet kunnen goedkeuren.

De Minister wijst erop dat het fundamenteel onderzoek tot de nationale bevoegdheden behoort, dat een wetwijziging noodzakelijk zou zijn om die bevoegdheid te wijzigen en dat bovendien de wetenschapsmensen zelf vragen dat de begrotingsmiddelen niet zouden worden versnipperd.

Een lid is van oordeel dat de Minister uit een wettelijk oogpunt gelijk heeft, maar dat het gevaarlijk zou zijn geen rekening te houden met de strekking om het onderwijs te communautariseren. Het plan zou bijgevolg op een bepaald ogenblik in strijd kunnen komen met de mogelijke wijzigingen van de wet en de Grondwet.

Le Ministre rétorque que lui-même avait proposé au Conseil des Ministres d'affecter la moitié du montant de l'effort supplémentaire à des actions répondant à des objectifs exprimés par les Exécutifs régionaux et communautaires et dont l'initiative serait concertée entre le Ministre de la Politique scientifique et ces Exécutifs. Le Gouvernement a réservé sa réponse.

Un membre affirme que si le pouvoir ne repose pas sur le savoir, il est inefficace. Il insiste pour que le Ministre diffuse l'avis des hommes du savoir que nous serions sages d'écouter.

Un commissaire insiste à nouveau pour qu'une partie de l'accroissement budgétaire aille aux Communautés et Régions.

Le Ministre estime que l'effort budgétaire national n'exclut pas le retour partiel de cet effort vers les Communautés et Régions. Quant à Bruxelles, le Ministre rassure un interpellant en lui signalant que les crédits affectés à la recherche scientifique y atteignent un montant supérieur à celui qui serait obtenu en application de la clé de répartition régionale. Cette situation s'explique par la présence de nombreux centres de recherche de haut niveau, aussi bien universitaires qu'industriels.

En ce qui concerne l'effort de Recherche-Développement (R-D) dans l'industrie, le Ministre souligne que cet effort reste en moyenne inférieur à celui enregistré dans d'autres pays européens. L'encouragement des entreprises à faire de la R-D relève de la compétence régionale. Il attire aussi l'attention de la Commission sur deux mesures prises au niveau national : les incitants fiscaux en faveur de la recherche et l'arrêté royal n° 123 du 30 décembre 1982 relatif à l'engagement de chômeurs affectés à certains projets d'expansion économique au bénéfice des petites et moyennes entreprises.

En réponse aux inquiétudes soulevées par la préparation de la seconde loi de redressement, le Ministre signale que le texte n'est pas encore rédigé et que, dès lors, il est prématuré d'en débattre. Toutefois, il croit savoir qu'on s'orientera, entre autres, vers l'octroi de plus d'autonomie aux universités d'Etat.

L'article 82 est adopté par 7 voix contre 6.

Ce rapport a été approuvé à l'unanimité des 13 membres présents.

Le Rapporteur,
H. HANQUET.

Le Président,
E. VANDERSMISSEN.

De Minister antwoordt dat hijzelf aan de Ministerraad had voorgesteld om de helft van het bedrag van de bijkomende inspanning te bestemmen voor acties die beantwoorden aan de doeleinden die door de Gewest- en Gemeenschapsexecutieven werden gesteld en waarover overleg zou worden gepleegd tussen de Minister van Wetenschapsbeleid en de Executieven. De Regering heeft haar antwoord in beraad gehouden.

Een lid stelt dat macht die niet op kennis berust, ondoeltreffend is. Hij dringt aan dat de Minister het advies zou laten kennen van de wetenschapsmensen, naar wie het verstandig zou zijn te luisteren.

Een commissielid dringt nogmaals aan dat een gedeelte van de begrotingstoename naar de gemeenschappen en de gewesten zou gaan.

De Minister meent dat de nationale begrotingsinspanning niet uitsluit dat een gedeelte van die inspanning naar de gemeenschappen en de gewesten terugkeert. Wat Brussel betreft, stelt de Minister een interpellant gerust door erop te wijzen dat de kredieten die voor het wetenschappelijk onderzoek bestemd zijn, er hoger liggen dan wat verkregen zou worden met toepassing van de gewestelijke verdeelsleutel. Deze toestand is te verklaren door de aanwezigheid van talrijke onderzoekscentra van hoog niveau, zowel universitair als industrieel.

Wat Onderzoek en Ontwikkeling (R-D) in de nijverheid betreft, onderstreept de Minister dat de inspanning gemiddeld lager ligt dan in andere Europese landen. Het aanmoedigen van de bedrijven om aan R-D te doen is een gewestelijke bevoegdheid. Ook vestigt hij de aandacht van de Commissie op twee maatregelen op nationaal gebied : de fiscale stimuleringsmaatregelen ten gunste van het onderzoek en het koninklijk besluit nr. 123 van 30 december 1982 betreffende de indiening van werklozen voor bepaalde projecten van economische expansie ten bate van de kleine en middelgrote ondernemingen.

In verband met de ongerustheid die ontstaan is door de voorbereiding van de tweede herstellwet, verklaart de Minister dat de tekst nog niet is opgesteld en dat het bijgevolg voorbarig is om dit nu al ter sprake te brengen. Hij meent nochtans te weten dat er onder andere gedacht wordt in de richting van een grotere autonomie voor de Rijksuniversiteiten.

Artikel 82 wordt aangenomen met 7 stemmen tegen 6.

Dit verslag is eenparig goedgekeurd door de 13 aanwezige leden.

De Verslaggever,
H. HANQUET.

De Voorzitter,
E. VANDERSMISSEN.

ANNEXE

BIJLAGE

Ventilation par masses budgétaires (*) des crédits visés à l'alinéa 1er de l'article 82 du projet de loi de redressement

(En milliards de francs)

Référence : programme budgétaire de la politique scientifique pour 1984

Spreiding volgens begrotingsmassa (*) van de kredieten bedoeld in het eerste lid van artikel 82 van het ontwerp van herstellwet

(In miljarden franken)

Referte : begrotingsprogramma voor wetenschapsbeleid voor 1984

Activités scientifiques — Wetenschappelijke activiteiten	Au plan Niveau	Masse I Massa I	Masse II Massa II	Masse III Massa III	Masse IV Massa IV	Masse V Massa V	Masse VI Massa VI
Recherche fondamentale. — Fundamenteel onderzoek : 10,5							
— National. — Nationaal	9,7	6,4	2,8	—	0,5	—	—
— International. — Internationaal	0,8	—	—	—	—	0,8	—
Recherche appliquée et développement. — Toegepast onderzoek en ontwikkeling : 16,7							
— National. — Nationaal	13,3	—	—	9,8	3,5	—	—
— International. — Internationaal	3,4	—	—	—	0,2	3,2	—
Service public scientifique. — Wetenschappelijke openbare dienst : 2,2							
— National. — Nationaal	2,2	—	—	0,7	1,5	—	—
— International. — Internationaal	—	—	—	—	—	—	—
Totaux des crédits visés à l'alinéa 1 ^{er} de l'article 82 du projet de loi de redressement. — Totaal van de kredieten bedoeld in het eerste lid van artikel 82 van het ontwerp van herstellwet	29,4	6,4	2,8	10,5	5,7	4,0	—

(*) Pour mémoire :

Masse I : Financement direct des établissements d'enseignement universitaire.

Masse II : Financement indirect de la recherche universitaire.

Masse III : Activités scientifiques à finalité industrielle ou agricole.

Masse IV : Activités scientifiques à finalités autres que celles de la masse III.

Masse V : Contributions aux organismes scientifiques internationaux.

Masse VI : Transferts financiers.

(*) Pro memorie :

Massa I : Rechtstreekse financiering van de inrichtingen voor universitair onderwijs.

Massa II : Indirecte financiering van het universitair onderzoek.

Massa III : Wetenschappelijke activiteiten met industriële of landbouwdoeleinden.

Massa IV : Wetenschappelijke activiteiten met andere doeleinden dan die van massa III.

Massa V : Bijdragen aan de internationale wetenschappelijke instellingen.

Massa VI : Financiële overdrachten.